

Ο ρόλος των Περιφερειακών και Τοπικών Δομών της Κύπρου στην προσέλκυση ξένων επενδύσεων και η λειτουργία της Χώρας ως μοχλού ανάπτυξης στο Μεσογειακό Χώρο

Της κ. Σοφίας ΛΑΤΣΟΥ

Η Κύπρος¹ είναι το τρίτο μεγαλύτερο νησί στη Μεσόγειο. Ευρίσκεται στο ανατολικό-δυτικό άκρο της Μεσογείου και στο σταυροδρόμι μεταξύ της Ευρώπης, της Αφρικής και της Ασίας.

Στην Κύπρο εφαρμόζεται προεδρικό σύστημα διακυβέρνησης². Ο ανώτατος νόμος του κράτους είναι το Σύνταγμα. Η νομοθετική εξουσία ασκείται από τη Βουλή των Αντιπροσώπων. Η εκτελεστική εξουσία έχει ως επικεφαλής τον Πρόεδρο της Δημοκρατίας, ο οποίος εκλέγεται με καθολική ψηφοφορία, για πενταετή θητεία.

Για διοικητικούς λόγους η Κύπρος είναι διαιρεμένη σε έξι Επαρχίες. Η διοικητική πρωτεύουσα κάθε Επαρχίας είναι ο ομώνυμος μητροπολιτικός Δήμος (Λευκωσία, Λεμεσός, Λάρνακα, Πάφος, Αμμόχωστος και Κυρήνεια).

Κάθε Επαρχίας προΐσταται ο Έπαρχος, ο οποίος είναι ανώτερος δημόσιος υπάλληλος, υπαγόμενος στο Υπουργείο Εσωτερικών. Διορίζεται από την Κυβέρνηση ως τοπικός εκπρόσωπος της και λειτουργεί ως συντονιστής και σύνδεσμος για τις δραστηριότητες όλων των Υπουργείων στις Επαρχίες³.

Ακόμα αξίζει να σημειωθεί πως στην Κύπρο οι Δήμοι και οι Κοινότητες είναι τα δύο ίδια Τοπικών Αρχών. Έτσι, στην Κύπρο υπάρχουν 33 Δήμοι, οι οποίοι αντιπροσωπεύουν το 65% του πληθυσμού (εννιά από τους οποίους είναι κατεχόμενοι). Η ύπαρξη δύο βαθμίδων τοπικής αυτοδιοίκησης, οι οποίες αντιπροσωπεύουν σχετικά μικρές διοικητικές μονάδες οφείλεται στη μικρή έκταση και πληθυσμό της Κύπρου.

Όπως προαναφέρθηκε η Κύπρος χωρίζεται σε έξι Επαρχίες οι οποίες διοικούνται από τον τοπικό Περιφερειάρχη, που λογοδοτεί στον Υπουργό Εσωτερικών και στην Κυβέρνηση και ασκεί τις αρμοδιότητες, που του έχουν εξουσιοδοτηθεί. Οι Επαρχίες δεν αποτελούν όργανα αυτοδιοίκησης, αλλά εξυπηρετούν τους διοικητικούς σκοπούς της Κεντρικής Κυβέρνησης, εποπτεύοντας και πραγματώνοντας την εφαρμογή της κρατικής πολιτικής.

Η πολιτική περί ξένων επενδύσεων, ο σχεδιασμός δημιουργίας ενός φιλικού προς τον επενδυτή περιβάλλοντος και η προσέλκυση επενδύσεων στη Κύπρο σχεδιάζονται κεντρικά, με αρμόδια όργανα το Υπουργείο Εμπορίου, Βιομηχανίας και Τουρισμού καθώς και το Υπουργείο Οικονομικών.

1. Οι πληροφορίες έχουν αντληθεί από τον δικτυακό τόπο: www.investincyprus.gov.cy.

2. www.moi.gov.cy.

3. www.arxelotheitki.gr.

Οι Επαρχίες αποτελούν την προέκταση της κρατικής πολιτικής και περιορίζονται στην εφαρμογή της. Η εμπλοκή τους στην προσέλκυση ξένων επενδύσεων είναι πολύ περιορισμένη. Χαρακτηριστικά σημειώνεται πως στα πλαίσια των καθορισμένων του αρμοδιοτήτων ο Έπαρχος είναι το όργανο συντονισμού των διαφόρων κρατικών και ημικρατικών Υπηρεσιών για την επίλυση προβλημάτων στην Επαρχία, που αφορούν στην προώθηση διαφόρων έργων αναπτύξεως.

Η λειτουργία τους δε σχετίζεται με την εκπόνηση προγραμμάτων προσέλκυσης επενδύσεων και παροχής κινήτρων, αλλά λειτουργούν υπό το καθεστώς των κεντρικών κατευθύνσεων. Μέσα σε αυτά τα πλαίσια η δράση τους και η αρμοδιότητά τους περιορίζεται σε ένα τμήμα της κρατικής αυτής πολιτικής και κυρίως σχετίζεται με τη λειτουργία Περιοχών Πάρκων και Ζωνών, οι οποίες έχουν σχεδιαστεί προκειμένου να αποτελέσουν θύλακες ανάπτυξης και εισροής επενδύσεων στη Χώρα, καθιστώντας την ηγετικό περιφερειακό κέντρο ανάπτυξης στην Ευρωπαϊκή Ένωση. Ενδεικτικά στην Κύπρο λειτουργούν⁴:

- Βιομηχανικές Περιοχές: Ο θεσμός των Βιομηχανικών Περιοχών χρησιμοποιείται για την επιτάχυνση του ρυθμού βιομηχανικής ανάπτυξης. Με την ίδρυση των Βιομηχανικών Περιοχών δημιουργείται η αναγκαία βιομηχανική υποδομή και το κατάλληλο κλίμα που παρέχει στην ιδιωτική πρωτοβουλία τη δυνατότητα για άμεση εγκαθίδρυση βιομηχανικών μονάδων με το χαμηλότερο δυνατό κεφαλαιουχικό κόστος, χωρίς οποιαδήποτε σοβαρά προβλήματα ή και ταλαιπωρίες στην ανέγερση και λειτουργία εργοστασίων. Οι Βιομηχανικές Περιοχές μπορεί να χρησιμοποιηθούν επίσης ως ένα μέτρο για την εφαρμογή προγραμμάτων για περιφερειακή ανάπτυξη.

- Ελεύθερες Ζώνες: Στην Κύπρο λειτουργεί μία Ελεύθερη Ζώνη στη Λάρνακα.

Οι σκοποί ίδρυσης της Ελεύθερης Ζώνης είναι οι ακόλουθοι:

α. η προσέλκυση ξένων επενδύσεων σε τομείς προηγμένης τεχνολογίας (εισαγωγή τεχνολογίας),

β. η δημιουργία ευκαιριών απασχόλησης σε τομείς που παρατηρείται ανεργία,

γ. η αύξηση των εξαγωγών βιομηχανικών προϊόντων,

δ. η εισαγωγή ξένου συναλλάγματος,

ε. η αξιοποίηση της γεωγραφικής θέσης της Κύπρου.

Στα πλαίσια αυτά οι Επαρχίες οφείλουν να μεριμνούν για την εύρυθμη λειτουργία και ανάπτυξη των εν λόγω θεσμών, αλλά και τη δημιουργία όλων των απαραίτητων υποδομών (π.χ. οδικά δίκτυα), που σχετίζονται με αυτούς.

Παράλληλα, οι ΟΤΑ είναι αρμόδιοι για τη λειτουργία Βιοτεχνικών Περιοχών. Η Κυβέρνηση καταβάλλει προς τις Αρχές τα 2/3 της δαπάνης, που απαιτείται για την εκτέλεση των έργων υποδομής, νοουμένου, ότι η τεchnο-οικονομική μελέτη που θα ετοιμάζεται για την κάθε περίπτωση θα τυγχάνει της έγκρισης της Κυβέρνησης. Βιοτεχνία που ενδιαφέρεται να εγκατασταθεί μέσα σε Βιοτεχνική Περιοχή πρέπει να υποβάλει αίτηση στην οικεία Αρχή Τοπικής Αυτοδιοίκησης.

Βέβαια, αξίζει να σημειωθεί πως η Κύπρος παρουσιάζει τεράστιους ρυθμούς ανάπτυξης, μολονότι η αυτονομία των Επαρχιών στην προσέλκυση ξένων επενδύσεων είναι περιορισμένη. Σημειώνεται, ότι η Κύπρος βάσει της νεότερης έκδοσης της Παγκόσμιας Έκθεσης Επενδύσεων της UNCTAD που δημοσιεύτηκε το 2006 αποτελεί μία από τις ελκυστικότερες τοποθεσίες για τις άμεσες ξένες επενδύσεις (ΑΞΕ). Συγκαταλέγεται ανάμεσα στις 15 πρώτες επενδυτικές οικονομίες στον κόσμο, αναφορικά με την απόδοση ΑΞΕ με βάση το μέσο όρο των τριών χρόνων 2002-2004.

4. www.investincyprus.gov.cy.

Προκειμένου να δημιουργήσει ένα φιλικό προς τον επενδυτή περιβάλλον έχει υιοθετήσει ένα πλήθος κινήτρων ανάμεσα στα οποία συγκαταλέγονται⁵:

- Ο χαμηλότερος εατιρικός φόρος στην Ευρωπαϊκή Ένωση.
- Η ίδρυση, όπως προαναφέρθηκε ελεύθερων ζωνών, βιομηχανικών και βιοτεχνικών ζωνών.
- Η λήψη μέτρων προστασίας του εμπορίου.
- Οι απλοποιημένες διοικητικές διαδικασίες όσον αφορά στην επιχειρηματική δραστηριότητα.
- Οι χρηματοδοτικές ενισχύσεις όσον αφορά στην έρευνα και την τεχνολογία (με τη έρευνα Προγράμματος δημιουργίας τεχνολογικών επιχειρήσεων μέσω των εκκολαπτηρών και την ίδρυση Ιδρύματος Προώθησης Έρευνας).

Παράλληλα, λειτουργούν⁶:

- Κέντρο Εξυπηρέτησης Ξένων Επενδυτών: Λειτουργεί κάτω από τη Διεύθυνση του Γραφείου Εμπορίου, Βιομηχανίας και Τουρισμού και σκοπός του είναι η προσέλκυση ξένων επενδύσεων, η ανταπόκριση στις ανάγκες των ξένων επενδυτών καθώς και η προώθηση της Κύπρου ως διεθνούς επιχειρηματικού και επενδυτικού κέντρου. Το Κέντρο παρέχει ολοκληρωμένη εξυπηρέτηση προς τις εταιρίες, που είναι εγκατεστημένες στο εξωτερικό και ενδιαφέρονται να διερευνήσουν τις επενδυτικές ευκαιρίες, που παρέχει η Κύπρος. Επιπλέον, το Κέντρο αποτελεί την κεντρική Υπηρεσία πληροφόρησης, υποστήριξης και εξυπηρέτησης επενδυτών από το εξωτερικό.

- Κυπριακός Οργανισμός Προσέλκυσης Επενδύσεων (Cyprus Investment Promotion Agency - CIPA -): Αποτελεί νεοσύστατο μη κερδοσκοπικό Οργανισμό Ιδιωτικού Δικαίου, με μόνο μέτοχο το Κράτος. Είναι σχεδιασμένος με σκοπό να συμβάλει δυναμικά και έλκτικα στη πιο αποτελεσματική προώθηση της Κύπρου ως διεθνούς επενδυτικού κέντρου και στην προσέλκυση ξένων επενδυτών στους επιθυμητούς τομείς, που συνάδουν με την αναπτυξιακή πολιτική της Κυβέρνησης. Το CIPA θα αναλάβει τον ρόλο της θεσμικής εκπροσώπησης, δίνοντας έμφαση στις στρατηγικές προτεραιότητες της Κυβέρνησης και σε άλλους τομείς, που μπορεί να θεωρηθούν σημαντικοί για τον εκσυγχρονισμό και τη βελτίωση της ανταγωνιστικότητας της εγχώριας παραγωγής.

Πιο συγκεκριμένα⁷, οι εισροές Άμεσων Ξένων Επενδύσεων για το 2004 ξεπέρασαν το ένα δισεκατομμύριο δολάρια καθώς οι συνολικές εισροές Άμεσων Ξένων Επενδύσεων κατά την περίοδο 1998-2004 ανέρχονται στα 5.619 δισεκατομμύρια δολάρια, παρουσιάζοντας μία αυξητική τάση της τάξης του 334% από 264 εκατομμύρια δολάρια το 1998 σε 146 δισεκατομμύρια δολάρια το 2004, το γεγονός αυτό καταδεικνύει την ελκυστικότητα της Χώρας ως ένα διεθνές επενδυτικό και επιχειρηματικό κέντρο.

Παράλληλα, κατά τη διάρκεια της περιόδου 2000-2005, ο πραγματικός ρυθμός αύξησης του Α.Εγχ.Π. της Κυπριακής οικονομίας σημείωσε κατά μέσο όρο άνοδο της τάξης του 3,6% που συγκρίνεται ευνοϊκά με τον μέσο όρο της αύξησης του Α.Εγχ.Π. στις χώρες της Ε.Ε.⁸.

Μέσα σε αυτά τα πλαίσια δεν πρέπει να παραβλεφθεί η ανάγκη συμμετοχής των θεσμών περιφερειακής και τοπικής αυτοδιοίκησης στην αναπτυξιακή διαδικασία, καθώς τороούν να συμβάλουν στην αμεσότερη και ουσιαστικότερη αξιοποίηση των τοπικών δυνατοτήτων και έτσι να συνεισφέρουν πολλαπλασιαστικά στην ισχυροποίηση της Κυπριακής οικονομίας.

5. www.investincyprus.gov.cy.

6. www.investincyprus.gov.cy.

7. www.centralbank.gov.cy.

8. www.centralbank.gov.cy.